

Universiteit Utrecht

Straatcultuur en Vreedzaam: Het toepassen van Vreedzame waarden en de rol van identiteit van Vreedzame leerlingen

Kwalitatief onderzoek naar hoe leerlingen van een Vreedzame School het ervaren om Vreedzame waarden toe te passen in een andere context, namelijk op straat en de rol van het hebben van meerdere identiteiten daarin.

Master Thesis

Xamira Tara Kenson (5052203)

Youth, Education and Society | Education for Inclusive Societies

Thesis begeleider: Dr. Tjitske de Groot

Tweede beoordelaar: Prof. dr. Paul Leseman

Aantal woorden: 7997

20 juni, 2022

Samenvatting

Het huidige onderzoek heeft onderzocht hoe leerlingen van een Vreedzame school de toepassing van de Vreedzame waarden naar straatcultuur ervaren en welke rol meerdere identiteiten van de leerlingen hierin kunnen spelen. Stichting Vreedzaam heeft waargenomen dat leerlingen zich op school goed houden aan Vreedzame waarden, maar dat dat na schooltijd, op straat vervaagt. Dit is onderzocht aan de hand van een kwalitatief *photovoice* onderzoek en semigestructureerde focusgroepen met kinderen uit groep 6/7 op een basisschool in Overvecht (N=14). De resultaten laten zien dat de Vreedzame cultuur wordt gezien als blijheid, natuur en positieve omgang met elkaar. Straatcultuur wordt gezien als een gewelddadige en vervuilende omgeving. De participanten passen Vreedzame waarden niet altijd toe in conflicten, maar vermijden deze of komen voor zichzelf op. De participanten ervaren niet zozeer dat er meerdere versies van zichzelf zijn, maar voelen zich wel vrijer buiten school. Concluderend, leerlingen zien de Vreedzame cultuur als iets positiefs en straatcultuur als iets negatiefs. Het toepassen van de Vreedzame cultuur naar straatcultuur kunnen zijn ingewikkeld vinden, dit kan te maken hebben met een gevoel van onveiligheid op straat. Doordat kinderen zich anders moeten gedragen in beide contexten kan het ook zijn dat zij van identiteit moeten schakelen. Stichting Vreedzaam wordt aanbevolen om school meer de wijk in te brengen, leerlingen positieve ervaringen met Vreedzame waarden in de wijk op te laten doen, te werken aan veiligheid, kinderen serieus te nemen en om bewust te worden van meerdere identiteiten van leerlingen.

Sleutelwoorden: Vreedzaam, straatcultuur, identiteit, pedagogische mismatch

Summary

The current study investigated how students from a Peaceable School experience the application of *Vreedzame* values to street culture and what role multiple identities of the students can play in this. Stichting Vreedzaam has observed that pupils are good at adhering to Peaceable values at school, but that this fades on the street, after school. This has been researched by using a qualitative photovoice method and semi-structured focus groups with children ages 9-11 at an elementary school in Overvecht (N=14). The results show that the Peaceable culture is associated with happiness, nature and positive interactions with each other. Street culture is seen as a violent and polluting context. The participants do not always apply Peaceable values in conflicts, but avoid them or stand up for themselves. Participants do not experience multiple versions of themselves, but do feel more free outside of school. In conclusion, students see the Peaceable culture as something positive and street culture as something negative. Applying the Peaceable culture to street culture they may find complicated, this may have to do with a sense of danger on the street. Because children have to behave differently in both contexts they may also have to switch identities. Stichting Vreedzaam is recommended to bring school more into the neighbourhood, let students have positive experiences with Peaceable values in the neighbourhood, work on safety, take children seriously and become aware of multiple identities of students.

Keywords: peaceable, street culture, identity, pedagogical mismatch

Inhoudsopgave

Straatcultuur en Vreedzaam: Het toepassen van Vreedzame waarden en de rol van meerdere identiteiten van Vreedzame leerlingen	5
De Vreedzame cultuur	5
<i>De Vreedzame School</i>	5
<i>De Vreedzame Wijk</i>	6
Probleemstelling	6
Straatcultuur	7
<i>Heersende waarden in straatcultuur</i>	8
Identiteitsontwikkeling	9
<i>Meerdere identiteiten</i>	9
<i>Pedagogische mismatch</i>	10
Relevantie	10
Huidige onderzoek en onderzoeksvraag	11
Methode	12
Participanten	12
Sampling methode	13
Dataverzameling methode	13
Procedure	14
<i>Bijeenkomst 1</i>	14
<i>Bijeenkomst 2</i>	15
Data-analyse methode	16
Ethiek	16
Resultaten	17
Verschillen en overeenkomsten tussen straatcultuur en de Vreedzame cultuur	17
<i>Vreedzaam</i>	17
<i>Straatcultuur</i>	21
<i>Overeenkomsten</i>	24
Vreedzaam toepassen op straat	25
Meerdere identiteiten	26
Discussie	27
Limitaties	30
Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	31
Aanbevelingen voor de praktijk	31
Literatuur	33
Bijlage A	40

Lesvoorbereiding onderzoek	40
Werkboek	44
Bijlage B	45

Straatcultuur en Vreedzaam: Het toepassen van Vreedzame waarden en de rol van meerdere identiteiten van Vreedzame leerlingen

Basisschool leerlingen dreigen een achterstand te krijgen op onder andere het gebied van burgerschap (Inspectie van het Onderwijs, 2022). Burgerschap is een vak waarbij leerlingen sociale kennis en vaardigheden aangeleerd krijgen die van belang zijn in de maatschappij. Een gevolg van een achterstand kan bijvoorbeeld zijn dat kinderen later moeite ervaren tijdens het stemmen (Maslowski et al., 2012; NOS, 2022). Dit kan komen door een gebrek aan kennis over de democratische samenleving en door een gebrek aan kennis over het belang van stemmen (Maslowski et al., 2012). Burgerschapsonderwijs is sinds 2006 verplicht op het primair en voortgezet onderwijs en in augustus 2021 is deze wet aangescherpt om de opdracht tot burgerschapsvorming in het onderwijs duidelijker te maken en de Inspectie van het Onderwijs zal hier strenger op toe zien (VO-raad, 2021). Scholen hebben een vrije keuze in hoe zij het burgerschapsonderwijs invullen. De Vreedzame School (CED-Groep) en het project 'De Vreedzame Wijk' (Stichting Vreedzaam) voorzien in het burgerschapsonderwijs door de school en wijk te zien als een democratische oefenplek en leerlingen te leren participeren in de samenleving, oftewel een steentje bij te dragen (Pauw, 2019; Stichting Vreedzaam, 2019; VO-raad, 2021).

De Vreedzame cultuur

De Vreedzame School

Het doel van De Vreedzame School is het aanleren van democratische burgerschapsvaardigheden aan basisschoolleerlingen (Stichting Vreedzaam, 2019). Vreedzaam hanteert vier pijlers die van belang zijn hierbij; positieve sociale gemeenschap, conflicthantering en mediatie, taken en verantwoordelijkheden en omgaan met diversiteit (Pauw, 2019). Een positieve sociale gemeenschap houdt in dat kinderen onderdeel zijn van een omgeving waarin zij zich veilig voelen en het gevoel hebben er toe te doen. Dit heeft te

maken met het creëren van een sociale norm, zoals het vormen van een Grondwet en het maken van afspraken met elkaar. De pijler ‘conflicthantering’ heeft betrekking tot het zelf oplossen van conflicten, bijvoorbeeld door middel van het instellen van mediators. Dit zijn bovenbouwleerlingen die middels een stappenplan conflicten kunnen oplossen tussen jongere kinderen op school. De pijler ‘taken en verantwoordelijkheden’ laat kinderen oefenen met de verantwoordelijkheid die komt kijken bij het hebben van een stem, denk hierbij aan het deelnemen aan commissies. De pijler ‘omgaan met diversiteit’ leert kinderen verschillen onderling te omarmen. Deze pijlers worden door Stichting Vreedzaam doorgetrokken naar een andere context, namelijk de wijk.

De Vreedzame Wijk

Het project ‘De Vreedzame Wijk’ is opgericht om de waarden die geleerd worden op school binnen het project ‘De Vreedzame School’ ook te betrekken op de wijk en belangrijke actoren daarbinnen, zoals welzijnswerkers maar ook ouders of een sportclub (Pauw, 2019). De visie die hierachter ligt is die van een *educative civil society* waarin meerdere mensen in een omgeving als partner worden gezien bij het opgroeien en opvoeden van kinderen (De Winter, 2012). Door iedereen in de omgeving van een kind dezelfde pedagogische taal te laten spreken kan de overgang tussen contexten minder zwaar voor kinderen zijn en draagt iedereen bij aan het opgroeien van kinderen (De Winter, 2012; Horjus & Van Dijken, 2014).

Probleemstelling

Het probleem wat in sommige Vreedzame Scholen en Vreedzame Wijken wordt geconstateerd is dat leerlingen zich onder schooltijd houden aan Vreedzame waarden, maar Stichting Vreedzaam geeft zelf aan dat die waarden niet altijd gezien worden buiten school, op straat (A. Van Vliet, persoonlijke communicatie, 13 januari 2022; Horjus & Van Dijken, 2014). Hetzelfde wordt ook waargenomen tijdens activiteiten in de wijk. Als er geen volwassene meer aanwezig is gedragen de leerlingen zich anders (R. Dahri, persoonlijke

communicatie, 22 maart 2022). Luisteren naar elkaar, samenwerken en conflicten oplossen vervaagd dus wanneer de les of activiteit is afgerond. Vaak wordt het vervallen van deze sociale vaardigheden in verband gebracht met straatcultuur. Straatcultuur is een heersende jongerencultuur op straat. Straatcultuur komt regelmatig negatief in het nieuws en Vreedzaam wordt juist gezien als een positieve tegenhanger van straatcultuur, maar wordt dus niet altijd overgedragen buiten de Vreedzame context.

Straatcultuur

Wat door de meeste mensen als straatcultuur wordt gezien is bijvoorbeeld machogedrag, het verheerlijken van geweld en criminaliteit en materialisme (Anderson, 1999; El Hadioui, 2011; Oliver, 1994). Straatcultuur bestaat echter uit complexe schema's die kunnen verschillen per regio (El Hadioui, 2010, 2011). Zo verschilt de straatcultuur in Amsterdam van die in Utrecht of Rotterdam. Straatcultuur is wel in steden ontstaan als gevolg van meerdere identiteiten en culturen die in een diverse stad samen kunnen komen, verspreidt zich tegenwoordig ook naar meer rurale gebieden (Anderson, 1999; El Hadioui, 2011; Oliver, 1994). Ookal is straatcultuur erg complex en divers, het organiseert zich vaak rondom een worsteling van mensen en het overleven op straat (Lauger, 2014). Met 'op straat' wordt bedoeld de context waarin een jongere of volwassenen zich bevindt buiten school, thuis, werk en andere instellingen. Het kan hierbij gaan om een gedeelde ervaring van het leven in een omgeving met armoede en een omgeving waarin mensen sociaal geïsoleerd zijn (Anderson, 1999; Bernard, 1990; Jacobs & Wright, 1999; Kirk & Papachristos, 2011; Kubrin, 2005; Wilson, 1987, 1996). Zo is straatcultuur in Amerika ontstaan in *inner-cities* waarin er een lage sociaaleconomische status (SES) heerst.

Ook wordt straatcultuur gebruikt als een manier om af te zetten tegen de heersende maatschappij die niet accepterend is richting sommige etnische minderheidsgroepen (e.g. Marokkaanse, Surinaamse, Turkse, Antilliaanse mensen, et cetera) (Centraal Bureau voor de

Statistiek, 2016; Oliver, 1994). Straatcultuur wordt dan ervaren door sommige jongeren als de enige plek waar ze als etnische minderheid worden geaccepteerd, wat ook weer bijdraagt aan de borging van straatcultuur (El Hadioui, 2010).

Heersende waarden in straatcultuur

Er zijn heersende waarden die vaker terugkomen in verschillende straatculturen, ondanks dat er veel variatie is in straatculturen en de ervaring van of met straatcultuur ook kan verschillen per persoon. Masculiniteit is één van die centrale elementen in straatcultuur (Anderson, 1999; Hannerz, 1969; Oliver, 1994, 2006; Patton et al., 2013; Wilkinson, 2001). Andere heersende waarden kunnen zijn: brutaliteit, geweld, realiseren van eigen doelen, materialisme, uiterlijk, geld, anti-intellectualiteit, straattaal en het zien van vrouwen als lustobjecten (El Hadioui, 2010, 2011). Dit zijn waarden die haaks staan op de waarden van Vreedzaam.

Ook kenmerkend aan straatcultuur zijn globalisering en individualisering. Door grote diversiteit in steden zijn er meerdere culturen in een stad. Hierdoor zijn er voor adolescenten tijdens hun identiteitsontwikkeling veel verschillende identiteiten om uit te kiezen (El Hadioui, 2010, 2011; Lauger, 2014). Het is echter zo dat door marginalisering van de rol van cultuur in de maatschappij, individualisering in het westen belangrijker is geworden. Het gevolg hiervan is dat de identiteit van adolescenten niet meer zo vaststaat en dat zij opzoek moeten naar hun eigen identiteit. Dit kan de nodige moeilijkheden met zich mee kan brengen, als zij een identiteit aannemen die haaks staat op hoe zij 'horen' te zijn in een andere context, zoals op school. Het kan ook zijn dat zij hierdoor vast raken in hun ontwikkeling. Deze verschillen in contexten kunnen ervoor zorgen dat jonge mensen complicaties ervaren in hun identiteitsontwikkeling (El Hadioui, 2011).

Identiteitsontwikkeling

De ontwikkeling van de identiteit is de grootste ontwikkelingstaak in de adolescentie (Crocetti, 2017; Erikson, 1968). Biologische, cognitieve en sociale veranderingen in het leven van adolescenten zorgt ervoor dat ze aan het denken worden gezet over zichzelf en hun plek in de maatschappij (Crocetti, 2017). Er kan onderscheid gemaakt worden in persoonlijke identiteit en groepsidentiteit. Vooral in de adolescentie zijn groepsidentiteiten van belang en is het een bewust proces wat adolescenten doormaken (Phinney, 2008). Het gaat hierbij om het gevoel ergens onderdeel van te zijn. Dit proces is vooral belangrijk voor adolescenten die behoren tot een etnische minderheid, aangezien deze groepen al minder gewaardeerd worden in de samenleving (Phinney, 2008).

Meerdere identiteiten

Door blootstelling aan meerdere identiteiten, zoals in een stad, kunnen adolescenten geconfronteerd worden met stereotypes van groepen of met verschillen in privileges en macht. Al deze ervaringen kunnen er toe leiden dat adolescenten twijfels en vragen krijgen over hun identiteit en hier onzekerheid in kunnen ervaren (Phinney, 2008). Door alle keuzes die beschikbaar zijn, kunnen kinderen het moeilijk vinden om één identiteit aan te nemen, dus kunnen ze er meerdere uitproberen (Phinney, 2008). Het hebben van meerdere identiteiten is niet iets opmerkelijks. Het gaat echter om de samenwerkingen tussen de identiteiten. Als een individu veel identiteiten heeft en deze zijn in harmonie met elkaar, dan zou dat positief kunnen voor het psychologische welzijn (Simon, 1995). Harmonie zou kunnen betekenen dat voor meerdere identiteiten, dezelfde gedragingen worden gevraagd. Als de identiteiten niet in harmonie met elkaar zijn, kunnen er andere gedragingen worden gevraagd en dat kan weer invloed hebben op het psychologische welzijn (Brooke et al., 2008; Simon, 1995).

Een ander onderdeel van het hebben van meerdere identiteiten is het vermogen om zich aan te passen aan de omgeving als delen van hun identiteit als negatief worden

beschouwd en juist positieve elementen van hun identiteit laten zien in een context waarin dat gewaardeerd wordt (Pittinsky et al. 1999). Het continu aanpassen van identiteiten kan leiden tot identiteit *interference*. Dit houdt in dat de druk van één identiteit kan botsen of wringen met de andere identiteiten van een individu (Settles, 2004; Van Sell et al., 1981). De hoeveelheid *interference* verschilt per context, individu en type identiteit (Settles, 2004). *Interference* wordt ook groter wanneer culturen die aan de identiteiten verbonden zijn heel erg verschillen van elkaar (Settles, 2004). Niet alleen *interference* wordt groter wanneer culturen waarin kinderen zich begeven verschillen van elkaar, maar er kan ook een pedagogisch mismatch ontstaan.

Pedagogische mismatch

Het aanpassen van de identiteit is ook iets wat leerlingen bekend met straatcultuur moeten doen als zij naar school gaan en hierbij kan dus ook *interference* optreden. Dit wordt een ‘pedagogische mismatch’ genoemd (El Hadioui, 2011). Naast wisselende culturele overtuigingen, kunnen ook wisselende socialisatie of opvoedingsboodschappen voor leerlingen ervoor kunnen zorgen dat het schakelen tussen identiteiten ingewikkeld wordt voor sommige individuen, aangezien het op cognitief, emotioneel en psychologisch vlak veel vraagt van een kind (Brooke et al., 2008; El Hadioui, 2011; Settles, 2004; Sieckelink & Kaulingfreks, 2022). Het schakelen tussen identiteiten waarvan de culturen meer gelijkwaardig en in harmonie met elkaar zijn, kan daardoor ook makkelijker zijn. Dat houdt in dat dezelfde codes, ambities, waardepatronen en taal in alle drie de domeinen wordt toegepast. Dit kan er voor adolescenten voor zorgen dat zij minimaal bewust bezig zijn met het aanpassen van zichzelf in bepaalde situaties.

Relevantie

Doordat er een waargenomen discrepantie is in het *transferen* van vaardigheden, is het voor Stichting Vreedzaam relevant om te onderzoeken hoe leerlingen Vreedzame waarden

toepassen op straat, juist omdat zij een positief en harmonieus pedagogisch klimaat in een wijk na proberen te streven. Het huidige onderzoek kan daarin ondersteuning bieden door middels de ervaring van leerlingen tot nieuwe inzichten te komen. Daarnaast is het onderwerp ook maatschappelijk relevant, omdat een beperkte pedagogische mismatch positief kan zijn voor de identiteitsvorming van een jeugdige (El Hadioui, 2011). De Vreedzame Wijk probeert al de socialisatieboodschap gelijk te houden. Hoe het dan toch kan zijn dat leerlingen dat niet altijd zo ervaren is dan ook wetenschappelijk relevant. Ook is onderzoek naar straatcultuur vaak gericht op jongeren in het voortgezet onderwijs, terwijl leerlingen in de bovenbouw van het primair onderwijs al voor het eerst in aanraking kunnen komen met straatcultuur (Beke et al., 2013; El Hadioui, 2011). Door op een vroege leeftijd meer begrip te hebben voor deze leerlingen en hoe zij het overdragen van Vreedzaam naar een andere context ervaren, kan dat gunstiger zijn voor de identiteitsontwikkeling en het gedrag en prestaties op school (El Hadioui, 2011).

Huidige onderzoek en onderzoeksvraag

Het huidige onderzoek zal zich daarom focussen op de ervaringen van basisschoolleerlingen met straatcultuur en de Vreedzame cultuur, om zo inzicht te krijgen in hoe leerlingen zich gedragen of positioneren in verschillende omgevingen. Daarbij wordt de volgende onderzoeksvraag gesteld:

Hoe ervaren leerlingen op Vreedzame scholen de toepassing van Vreedzame waarden naar straatcultuur en welke rol spelen meerdere identiteiten van de leerlingen daarin?

De volgende deelvragen worden hierbij onderzocht:

1. Wat zijn volgens leerlingen van Vreedzame scholen verschillen en overeenkomsten tussen hoe kinderen zich positioneren/gedragen op een Vreedzame school en op straat?

2. Op welke manier passen kinderen Vreedzame waarden toe op de straat?
3. In welke mate ervaren kinderen het hebben van meerdere identiteiten in relatie tot de Vreedzame cultuur en straatcultuur?

Methode

Om inzicht te krijgen in wat de ervaring van leerlingen is in het toepassen van Vreedzaam naar straatcultuur en welke rol meerdere identiteiten van de leerlingen daar een rol in kunnen spelen, is er gekozen voor een kwalitatieve methode. Door het toepassen van kwalitatief onderzoek methodes kunnen motivaties, achterliggende gedachtes en diepere betekenissen worden achterhaald over bepaalde onderwerpen, in dit geval kan er in de belevingswereld van kinderen worden gedoken (Bryman, 2016). De kwalitatieve onderzoeksmethode die is gebruikt is *photovoice* onderzoek. De foto's zijn een startpunt voor het stellen van vragen die nodig zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvraag. Het onderzoek is uitgevoerd bij basisschoolleerlingen in Utrecht, Overvecht.

Participanten

In dit onderzoek is het doel om te achterhalen wat voor eventuele belemmering leerlingen kunnen ervaren in de toepassing van Vreedzame waarden op straat. Jonge kinderen vanaf 10/11 jaar kunnen al in aanraking komen met straatcultuur en daarnaast zijn daarnaast al in staat om abstract te denken (Beke et al., 2013; Delfos, 2010). Leerlingen uit groep 6/7 zijn daarom het onderwerp geweest van het huidige onderzoek. Het maken van de foto's is gedaan met de hele klas, dit waren 20 leerlingen. Hiervan hebben 14 leerlingen toestemming van hun ouder/voogd gekregen om deel te nemen aan het tweede deel van het onderzoek, de focusgroepen, en alleen hun gemaakte foto's zijn gebruikt in het huidige onderzoek. Alle leerlingen zitten op een Vreedzame School en wonen in een Vreedzame Wijk. De

focusgroepen zijn uitgevoerd in vier kleine groepjes van 2 tot en met 5 leerlingen. Dit gaf de onderzoeker de ruimte om genoeg aandacht te geven aan het individu en de groep.

Sampling methode

Convenience sampling is toegepast voor het werven van leerlingen: wie bereid en beschikbaar was, mocht meedoen. Hier is voornamelijk voor gekozen, omdat scholen tijdens en na de COVID-19 pandemie terughoudend kunnen zijn in activiteiten die buiten het curriculum vallen en het daardoor lastig kan zijn om beschikbare scholen en participanten te werven. De werving heeft plaatsgevonden op een Vreedzame basisschool in de wijk Overvecht in Utrecht. Dit is ook een Vreedzame wijk. Er zijn leerlingen benaderd uit een klas die bestemd is voor kinderen vanaf groep 6 tot en met groep 8 die meer uitdaging in het onderwijs nodig hebben. Deze kinderen zijn geworven, omdat zij goed hun emoties en gedachtes kunnen verwoorden, wat voor het huidige onderzoek belangrijk was.

Dataverzameling methode

Ter verkenning van het onderwerp en om richting te geven aan de probleemstelling en interviewvragen van het onderzoek, zijn voorafgaand aan de dataverzameling met leerlingen exploratieve gesprekken met een jongerenwerker en drie professionals die werkzaam zijn in Vreedzame wijken. Deze gesprekken gingen over hoe de professionals de overdracht van Vreedzaam naar een andere context ervaren in hun werk met kinderen en jongeren.

De data is verzameld doormiddel van een participierend *photovoice* onderzoek (Wang, 1999). Dit is een manier waarop de belevingswereld van kinderen inzichtelijk gemaakt kan worden. Voor kinderen kan het soms ingewikkeld zijn om duidelijk te maken wat zij bedoelen en het maken van foto's kan een interactieve werkvorm zijn die kinderen helpt om agentschap te ervaren over hun verhaal en hun aan het denken zet (Strack et al., 2004). De audio van semigestructureerde is opgenomen en na afloop getranscribeerd. Dit bevordert de interne validiteit van het onderzoek (Bryman, 2016). Samen met de leerlingen is een start gemaakt

aan de analyse, door te vragen naar de betekenis van de foto's die de participanten hebben gemaakt en daarnaast door te vragen aan de kinderen hoe hun foto's verschillen en overeenkomen met elkaar. Door dit te vragen, werden er al beginnende conclusies getrokken over de gevonden data. Dit bevordert de betrouwbaarheid van het onderzoek, omdat niet alleen de onderzoeker de foto's bekijkt en de data voorzien van resultaten, maar ook de participanten zelf (Given et al., 2012).

Procedure

Bijeenkomst 1

Het onderzoek bestond uit twee bijeenkomsten. De eerste bijeenkomst bestond uit een korte presentatie van 20 minuten (zie Bijlage A) en het maken van foto's over het onderwerp van het onderzoek. De presentatie begon met een introductie tot het onderwerp van het onderzoek. Hierbij werd aan de kinderen gevraagd wat volgens hen de Vreedzame cultuur en straatcultuur inhoudt. Door dit van te voren te vragen, werd er door de onderzoek ruimte gegeven aan de kinderen om deze begrippen van betekenis te voorzien. Vervolgens werd door de onderzoeker uitgelegd dat er door volwassenen wordt waargenomen dat kinderen het soms moeilijk vinden om Vreedzaam te zijn op straat en dat het voor het huidige onderzoek juist belangrijk was dat de kinderen de mogelijkheid kregen om hun eigen ervaringen te laten zien en vertellen. Vervolgens werden vier tips over fotografie besproken. Een ander belangrijk onderdeel hiervan was ethiek. Er werd aan de leerlingen uitgelegd dat zij geen foto's mochten maken van gezichten, elkaar, bekende plekken in de wijk, et cetera. Hierna werden de twee opdrachten voor het maken van de foto's gepresenteerd aan de kinderen. De eerste opdracht was om een foto te maken van hoe ze weleens met Vreedzaam te maken hebben gekregen en de tweede opdracht was om een foto te maken van hoe ze weleens met straatcultuur te maken hebben gekregen. Op deze manier bracht de opdracht ervaren verschillen en overeenkomsten tussen de Vreedzame cultuur en straatcultuur in kaart. Bij de toelichting van de opdrachten

heeft de onderzoeker een voorbeeld laten zien van de opdracht. Het laten zien van een voorbeeld zou moeten helpen bij het verduidelijken van de opdracht (T. Kenson, persoonlijke communicatie, 5 mei 2022). Aan het einde van de presentatie werden er werkboeken uitgedeeld (zie Bijlage A) waarin de kinderen konden opschrijven of schetsen waar zij per opdracht een foto van wilde maken. De ingevulde werkboeken zorgden er ook voor dat het eenvoudiger was om de foto's aan de juiste participanten te koppelen. Voor het maken van de foto's is er met de hele klas door de wijk gelopen onder begeleiding van de onderzoeker en de docent. Er waren twee polaroid camera's en drie mobiele telefoontoestellen aanwezig voor gebruik die de leerlingen moest delen.

Bijeenkomst 2

De tweede bijeenkomst vond twee weken plaats na de eerste bijeenkomst. Ter voorbereiding van de tweede bijeenkomst zijn de foto's die via mobiele telefoontoestellen zijn gemaakt, afgedrukt. Deze bijeenkomst bestond uit meerdere focusgroepen waarin er middels een semigestructureerd interview verscheidende vragen aan de leerlingen werden gesteld. Dit duurde maximaal een half uur per groepje. De bijeenkomst begon met het vragen naar wat voor foto's de participanten hadden gemaakt en waarom, om zo in kaart te brengen wat het verschil volgens hen is tussen de Vreedzame cultuur en straatcultuur. Ook werd gevraagd aan de leerlingen op wat voor wijze hun gemaakte foto's met elkaar overeenkwamen, om zo de foto's aan elkaar te verbinden en te categoriseren. Dit proces in *photovoice* onderzoek is bedoeld om kinderen te betrekken bij de analyse van de data (TSANG, 2020). Ook werd er gevraagd of er overeenkomsten zijn tussen de Vreedzame cultuur en straatcultuur en of straatcultuur en Vreedzaam samen zouden kunnen gaan. Vervolgens werd aan leerlingen gevraagd hoe zij Vreedzame waarden mee naar buiten nemen om zo inzicht te krijgen in hoe kinderen Vreedzame waarden toepassen buiten de schoolse context. Bij de gegeven antwoorden werd er ook gevraagd waarom toepassen van Vreedzaam wel of niet zou werken

op straat. Inzicht in het gedrag van leerlingen in de verschillende contexten was ook nodig om te kunnen achterhalen welke rol meerdere identiteiten van de leerlingen zouden kunnen spelen in het toepassen van Vreedzame waarden op straat. Vandaar dat er ook werd gevraagd of de kinderen zich anders moeten gedragen op school of daarbuiten en of zij een andere versie van zichzelf moeten laten zien op school/op straat.

Data-analyse methode

Een start van de analyse wordt gemaakt door met de participanten de besproken bevindingen te categoriseren (TSANG, 2020; Wang, 1999). Dit is gedaan door de kinderen overkoepelende thema's in hun foto's te laten achterhalen. Verder zijn de groepsgesprekken na de audio-opnamen getranscribeerd. Na het transcriberen is de data open axiaal en selectief gecodeerd middels Nvivo. Fragmenten van antwoorden op onderzoeksvragen zijn voorzien van codes. In stap 1 van het coderingsproces zijn uitspraken van leerlingen voorzien van een code die deze uitspraak omschreef. In stap 2 is er gekeken naar overkoepelende codes die vervolgens in verschillende categorieën zijn geplaatst. Dit zorgde ervoor dat er hoofdcategorieën onderscheiden werden in de interviews. Tijdens het axiaal coderen werd gelet op fragmenten die van belang zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag en deelvragen. Hierbij werd gelet op data die te maken heeft met verschillen en overeenkomsten tussen Vreedzaam en straatcultuur, manieren van *transferring* van Vreedzaam naar straat en de rol van meerdere identiteiten. In stap 3 is er selectief gecodeerd, hierbij werd gelet op relevante verbanden tussen de categorieën. De data is ook gecategoriseerd op basis van de deelvragen.

Ethiek

Het huidige onderzoek heeft ethische toestemming ontvangen van de Facultaire Ethische ToestemmingsCommissie (FETC) na indiening via het online platform UU-ser van de Universiteit Utrecht. Deze toestemming is noodzakelijk voor de uitvoering van het huidige

onderzoek.

Na de verleende toestemming van de FETC heeft de onderzoeker kennis gemaakt met de leerlingen om contact te maken met de kinderen, wat belangrijk kan zijn voor het creëren van een veilige omgeving voor de interviews. Tijdens deze kennismaking heeft de onderzoeker informatie gedeeld over het onderzoek en het onderwerp daarvan. Vervolgens zijn ouders geïnformeerd middels een informatiebrief die is verspreid door de docent van de klas, waarna zij schriftelijke toestemming hebben gegeven voor deelname van hun kind aan het onderzoek. De kinderen zelf hebben ook een toestemmingsformulier mogen invullen, om zo autonomie te bevorderen.

Resultaten

Verschillen en overeenkomsten tussen straatcultuur en de Vreedzame cultuur

De eerste deelvraag ging in op de verschillen en overeenkomsten tussen hoe de participanten zich gedragen op een Vreedzame school en daarbuiten, op straat. Voor het beantwoorden van deze deelvraag is de *photovoice* methode gebruikt, om zo inzicht te krijgen in de visie van de participanten. De gemaakte foto's waren een manier om het gesprek op gang te brengen.

Vreedzaam

Aan de participanten werd gevraagd of zij konden beschrijven wat voor foto zij hebben gemaakt ter representatie van hoe zij weleens met Vreedzaam te maken hebben gekregen. Bijna de helft van de participanten maakte een foto van bloemen of planten. De reden hierachter is volgens deze participanten dat Vreedzaam hen doet denken aan het zorgen voor de natuur en blijheid die bloemen met zich mee kunnen brengen. Blijheid werd ook op een andere manier aan Vreedzaam verbonden, één participant maakte namelijk een foto van een poster met daarop een blij meisje, omdat de participant vindt dat blij zijn en Vreedzaam

bij elkaar hoort. Onderstaand is een voorbeeld te zien van een foto waarmee een leerling Vreedzaam associeert met natuur.

Figuur 1

Voorbeeld van hoe kinderen Vreedzaam doet denken aan de natuur.

Participant 14: “En dit is uhm hoe ik vreedzaam, je kan bloemen aan mensen geven dan vinden die mensen je aardig, Vreedzaam.”

Participant 14. (2022). *Bomen en planten in een hof.*

Daarnaast werd door een participant aangegeven dat planten ook goed kunnen zijn voor het milieu. Een andere participant maakte ook een foto met betrekking tot het milieu. Hij heeft een Tesla (elektrische auto) gefotografeerd, omdat deze volgens hem goed zou zijn voor het milieu en het milieu hem deed denken aan Vreedzaam (zie Figuur 2).

Figuur 2

Voorbeeld van hoe Vreedzaam en het milieu werden verbonden aan elkaar.

Participant 3: “Ik heb uh door de Vreedzame cultuur heb ik een elektrische auto gedaan, omdat het uh goed is voor de mensheid en voor het milieu”.

Participant 3. (2022). *Foto van een Tesla.*

Een kwart van de participanten vindt dat Vreedzaam met eten te maken heeft, omdat dit enerzijds met hun eigen cultuur te maken heeft en anderzijds omdat mensen ook eten voor andere mensen maken. Deze gedachtes zijn vertaald naar een foto van dadels en een foto van een gebaksvitrine in een supermarkt in de wijk. Dit is te zien op onderstaande foto.

Figuur 3

Voorbeeld van hoe Vreedzaam en eten samen worden gebracht.

Participant 10: “Deze is uh deze is van te eten, omdat ik vind het heel Vreedzaam dat mensen eten maken.”

Participant 10. (2022). *Gebaksvitrine in lokale supermarkt.*

Volgens twee andere leerlingen is Vreedzaam de manier waarop mensen met elkaar omgaan. Eén van de participanten vindt dat Vreedzaam is dat je sportief met elkaar speelt en daarom maakte deze leerling een foto van een voetbalveldje in de wijk waar hij vindt dat ze sportief met elkaar spelen. De andere leerling vindt dat huisregels bij Vreedzaam horen en maakte daar haar foto van.

Figuur 4

Voorbeeld van het omgaan met elkaar wat verbonden wordt met Vreedzaam

Participant 11: “M’n andere foto gaat over uh voetbalveldje met een goal erop, omdat er uh altijd heel uh sportief wordt gespeeld bij het voetbalveldje. Daarom heb ik er een uh foto van gemaakt van Vreedzaam, want dat doe je als je vrede bent.”

Participant 11. (2022). *Voetbaldoel op een voetbalveld.*

Naast de vraag om toelichting te geven over de foto’s die de kinderen hebben gemaakt, is er ook los van de foto’s gevraagd aan de kinderen wat Vreedzaam is volgens hen en welke gedragingen daar bij horen. Hierbij vertelde de meerderheid van de kinderen dat zij op school moeten luisteren naar hun leerkracht en dat er weinig ruimte is om te praten met elkaar tijdens de les, behalve op het schoolplein, dan is er wel ruimte voor. Daarnaast vertelden twee participanten ook dat Vreedzaam voor hen met leren te maken heeft en dat dat belangrijk is voor hun toekomst.

Straatcultuur

Ook met betrekking tot straatcultuur werd aan de participanten gevraagd of zij een foto konden maken die hen doet denken aan straatcultuur en een ervaring die zij daarmee hebben gehad. Wanneer de participanten gevraagd werd naar waar zij aan dachten bij straatcultuur werd het onderwerp conflicten opgebracht door de participanten. Dit ging over conflicten onderling, maar ook over conflicten die zij bij andere mensen hebben gezien. Wanneer het ging over conflicten onderling vertelden de meerderheid van de leerlingen dat zij het gevoel hebben dat ze op straat voor zichzelf op moeten komen en dat daar ook weleens geweld,

zowel fysiek als verbaal bij komt kijken. Ook vertelde één participant dat hij gepest wordt. De onderstaande foto laat volgens de participant een situatie zien waarin zij jongens zag vechten met elkaar vlakbij school, zij liep er langs en durfde niet in te grijpen. Ook dat werd aangegeven door de participanten.

Figuur 5

Voorbeeld van geweld buiten schooltijd.

Participant 1: “Hier gingen ooit die jongens, jongens vechten ja.”

Participant 1. (2022). *Fietsen in een fietsenstalling.*

Een andere participant (6) zei het volgende over geweld onderling: “Meestal duw ik niet de meisjes, maar als mij als zij mij uh iedereen mij gaat duwen, duw ik ze wel gewoon hoor.”

Ook zijn er drie leerlingen die getuige zijn geweest van geweld of het slachtoffer zijn geweest van een misdaad. Deze gebeurtenissen kwamen bij hen op toen het gesprek over straatcultuur ging. Eén participant vertelde hierbij dat zij het gevoel had slachtoffer te zijn van racisme omdat zij moslim is. Deze situatie speelde zich af toen zij getuige was van een diefstal van een fiets, waarbij zij gegrepen werd door de dief, maar geen hulp kreeg van omstanders.

De foto's over straatcultuur lieten bij de helft van de participanten vervuiling van het milieu of de omgeving zien. De kinderen vertelden dat zij bij straatcultuur denken aan troep en asociaal gedrag. Hierbij werd er gedacht aan bijvoorbeeld te snel rijden en troep achterlaten op straat door bijvoorbeeld etensresten, sigaretten restanten of voorwerpen zoals ballonnen achter te laten waar weer ongedierte op afkomt of wat niet goed is voor de aarde of de mens. Figuur 6 is een voorbeeld van een sigaretten restant op straat.

Figuur 6

Voorbeeld van vervuiling wat gerelateerd wordt aan straatcultuur.

Participant 7: “Ik heb een foto van een sigaret gemaakt omdat uh de sigaret is slecht voor voor iedereen. Je kan de rook ook binnen ademen en ook het wordt op de grond gegooid. Dus dat is ook slecht, want dieren kunnen het eten en dan gaan ze dood.”

Participant 7. (2022). *Foto van een weggegooide sigaret.*

Tot slot werd ook vernieling gezien als iets wat te maken heeft met straatcultuur. Drie participanten gaven aan dat bijvoorbeeld graffiti spullen kan vernielen en dat het niet eerlijk is om de spullen van anderen te vernielen. Op de onderstaande afbeelding is een foto te zien die dit illustreert

Figuur 7

Voorbeeld van vernieling.

Participant 10: “En mensen hebben er heel hard aan gewerkt om te maken, dus ik vind niet dat je het moet vernielen. Stel je voor uh...stel je voor je hebt schoenen, hele dure schoenen bijvoorbeeld Jordans en iemand uh en uh je legt bijvoorbeeld uh en je gaat bijvoorbeeld gymmen op school en je legt ze in de kleedkamer en iemand gaat erop tekenen. Dat dat vind je ook niet leuk.”

Participant 10. (2022). *Foto van een prullenbak met 'huisarts' erop.*

Twee van de 14 participanten hebben geen foto gemaakt bij deze opdracht.

Overeenkomsten

Om de eerste deelvraag te beantwoorden, is er ook gevraagd of er wellicht overeenkomsten zijn tussen straatcultuur en Vreedzaam. Hierbij gaven twee participanten aan dat ze zowel op straat samen spelen en kletsen met elkaar als op school. Een andere overeenkomst een participant is dat dingen die slecht voor je zijn ook blijdschap kunnen brengen. Het roken van sigaretten kan volgens participant 7 voor blijheid zorgen, maar anderen kunnen het raar vinden. De meeste kinderen vonden het echter moeilijk om voor te stellen dat Vreedzaam en straatcultuur samen kunnen gaan of overeenkomsten kunnen hebben, omdat zij het ervaren als twee verschillende dingen. Zo werd het volgende door participant 13 gezegd:

“Omdat wij liever met één, één onderwerp gaan dan met twee. We hebben liever dat we alleen met bijvoorbeeld vreedzaam gaan, in plaats van dat we Vreedzaam en straatcultuur.”

Vreedzaam toepassen op straat

Om de tweede deelvraag te beantwoorden, is er aan de kinderen gevraagd hoe zij Vreedzaam mee naar buiten nemen. Hierbij werd vooral doorgevraagd op het samen spelen en het ervaren van conflicten, aangezien dit vaak naar voren kwam in de gesprekken. Hier gaven de kinderen verschillende antwoorden op. Vier kinderen gaven aan dat er op straat geen juffen, meester of andere volwassenen zijn waar ze naartoe kunnen gaan en dat ze daardoor het gevoel hebben dat ze zelf conflicten op moeten lossen en voor zichzelf moeten opkomen. Daarnaast denken de participanten dat kinderen op straat zich door afwezigheid van volwassenen niet aan de regels houden, omdat er geen consequenties zijn als ze dat niet doen. Op school wordt echter ook niet altijd veel steun van aanwezige volwassenen of mediators ervaren door de kinderen. Ongeveer vier participanten geven aan dat zij zelf geweld gebruiken of elkaar uitschelden op straat en soms op school als zij in conflict komen, ook al is dit niet Vreedzaam. Onderstaande quote weergeeft hoe sommige kinderen het gevoel hebben voor zichzelf op moeten te komen.

Participant 11: “Ja kijk uh wat ik net zei met aanvaren, soms heb ik dat ik het niet laat aanvaren, omdat ik er omdat ik omdat ik niet wil dat ze de baas over mij zijn en daarom ja...kom ik eigenlijk voor mezelf op.”

Er is aan participanten gevraagd of zij er wat van durven te zeggen als zij een conflict zien gebeuren. Veel kinderen, voornamelijk de meisjes, vertelden dat zij liever geen conflicten hebben en deze vermijden als ze het tegen komen. Dit kan uit angst gebeuren om zelf doelwit te worden van geweld of pesterijen die plaats vinden op straat door leeftijdsgenoten, maar ook door oudere kinderen. Hierbij komt ook de druk van de groep kijken. Twee participanten vertelden uit zichzelf dat pestkoppen pesten, zodat zij erbij horen of dat de kinderen zelf mee doen met spellen waarvan ze weten dat het kan uitlopen op

conflicten, omdat anderen het ook doen. Onderstaande quote maakt duidelijk waarom sommige participanten conflicten vermijden.

Participant 10: “Buiten wil ik niet bemoeien, want ik vind dat het is iets tussen hun is. Ik ben op school mediator, maar ik ben geen wijkmediator.”

Toch gaf één participant aan dat het overdragen van Vreedzame waarden naar buiten, niet moeilijk hoeft te zijn, omdat je het overal kunt doen. Vooral in het samenspelen gaf de participant aan dat het mogelijk is om Vreedzaam toe te passen. Een andere participant is juist van mening dat het soms lastig om Vreedzaam mee naar buiten te nemen, omdat niet iedereen daar voor open staat. De quote hieronder weergeeft de reden van de participant hiervoor.

Participant 7: “Ik wil het wel uhm dat het in mijn buurt komt. Ik probeer ook mijn best om me zo aan te houden, maar ons buurt is alleen uhm echt niet zo goed aan het denken, die denken niet echt aan Vreedzaam aan de buurt.”

Meerdere identiteiten

Om antwoord te kunnen geven op de derde deelvraag is er aan de kinderen gevraagd of zij een andere versie van zichzelf op straat of op school (geassocieerd met Vreedzaam) laten zien. Ook werd er gevraagd of zij anders op school of op straat moeten zijn en gedragen. De bedoeling van deze vragen was om te achterhalen of zij het gevoel hebben meerdere identiteiten te hebben die invloed kunnen hebben op het wel of niet overdragen van Vreedzaam naar de straat, oftewel of zij verschillende versies van zichzelf in verschillende contexten moeten laten zien. De meerderheid van de kinderen beantwoordde deze vraag door te zeggen dat zij zich anders voelen buiten school. Zij voelen zich vrijer buiten school, omdat er bijvoorbeeld niemand op ze let en ze meer zelf mogen beslissen. Onderstaande quote is een toelichting van het vrije gevoel wat ervaren wordt.

Participant 13: “Ik weet niet op straat uhm bijvoorbeeld in school zeggen ze doe je jas aan en buiten kan ik het zelf weten of ik m’n jas aandoe.”

Twee leerlingen gaven aan zich op school hetzelfde te gedragen als op straat en dus niet andere versies van zichzelf te laten zien. Eén leerling gaf hierbij wel aan dat hij soms niet echt nadenkt over wat andere gedragsregels zijn op school en dat hij het gewoon doet, maar dat dat niet altijd goed afloopt.

Ook geven participanten aan dat bepaalde leeftijdsgenoten zich anders voordoen op school dan dat ze daarbuiten zijn. Buiten op straat laten ze volgens de participanten een andere kant van zichzelf zien, ze doen dan stoer of zijn wild.

Discussie

In het huidige onderzoek is onderzocht hoe leerlingen de toepassing van Vreedzaam naar straatcultuur ervaren en welke rol meerdere identiteiten van de leerlingen daarin kunnen spelen. Onderstaand wordt elke deelvraag apart behandeld, waarna de onderzoeksvraag wordt beantwoord.

Wat zijn volgens leerlingen van Vreedzame scholen verschillen en overeenkomsten tussen hoe kinderen zich positioneren/gedragen op een Vreedzame school en op straat?

Uit de resultaten van de eerste deelvraag blijkt dat de meeste participanten de Vreedzame cultuur en straatcultuur van elkaar vinden verschillen. De Vreedzame cultuur wordt door de participanten beschouwd als een positieve cultuur waarbij natuur, blijheid, positieve omgang en milieu centraal staan. Deze perceptie van de Vreedzame cultuur is in lijn met belangrijke waarden die behoren tot democratisch burgerschap die De Vreedzame School en het project De Vreedzame Wijk hun leerlingen probeert aan te leren (Pauw, 2019). Ook relateren de participanten de Vreedzame cultuur aan de schoolse context. Dit is te verklaren doordat leerlingen Vreedzaam vaak als ‘schooling’ ervaren. (Horjus & Van Dijken, 2014).

Buiten in de wijk, op straat is waar de leerlingen straatcultuur ervaren. Waarbij bij Vreedzaam wordt gedacht aan het bevorderen van het milieu, denken de participanten bij straatcultuur meer aan vervuiling van het milieu of de omgeving, afval en geluidsoverlast. Het ervaren van deze omgevingsfactoren is iets wat vaker voor kan komen in achtergestelde buurten, zoals Overvecht (Leemrijse et al., 2016; Visser et al., 2015a,b). Naast deze omgevingsfactoren legden de participanten een verband tussen straatcultuur en conflicten en geweld. Op straat heerst het gevoel dat leerlingen voor zichzelf moeten opkomen of conflicten moeten vermijden uit angst voor represailles. Onveiligheid op straat wordt vaker ervaren in wijken waar een lage sociaaleconomische status heerst (Devenish et al., 2017; Leemrijse et al., 2016). Het ervaren van onveiligheid kan er ook toe leiden dat jonge mensen deviant gedrag vertonen, zoals geweld (Devenish et al., 2017). Wat echter wel als positief werd ervaren aan straatcultuur is samen spelen buiten. Dit en kletsen met elkaar werd gezien als een overeenkomst tussen de Vreedzame cultuur en straatcultuur. Dit laat zien dat de participanten het ingewikkeld vinden om de twee contexten samen te brengen, omdat deze volgens hen heel erg verschillen van elkaar.

Op welke manier passen kinderen Vreedzame waarden toe op de straat?

Een belangrijk onderdeel van De Vreedzame School en De Vreedzame Wijk is dat kinderen zelf hun conflicten op leren te lossen.. Uit de resultaten blijkt dat kinderen op straat hier minder gebruik van maken dan op school, omdat er volgens hen geen volwassenen aanwezig zijn die hen hierbij kunnen helpen. Daardoor is 'goed' gedrag niet vereist, omdat er geen consequenties zijn als ze zich niet aan gedragsregels houden. Ook is het kenmerkend voor straatcultuur dat het belangrijk is om te overleven en dat het gebruik van geweld juist wordt gezien als een manier om respect te krijgen van anderen (El Hadioui, 2010; McNeeley & Wilcox, 2015). Dit kan verklaren waarom kinderen de geleerde mediatie stappen niet toepassen op straat en waarom het lastig is om oudere kinderen aan te spreken wanneer er

conflicten zijn. Andere participanten daarentegen geven juist aan liever conflicten te vermijden. Het vermijden van conflicten is ook een manier om om te gaan met onveiligheid in de omgeving (Dill & Ozer, 2016). Als er gevaar dreigt, dan is de vraag hoeveel ruimte er is om middels de Vreedzame waarden te handelen. Een ander onderdeel hiervan is volgens de participanten groepsdruk. Het willen horen bij een groep kan er ook voor zorgen dat kinderen meer deviant gedrag vertonen om bij een groep te mogen horen en de groepsidentiteit aan te mogen nemen (Phinney, 2008; Sullivan, 2006).

In welke mate ervaren kinderen het hebben van meerdere identiteiten in relatie tot de Vreedzame cultuur en straatcultuur?

Uit de resultaten van deelvraag 3 blijkt dat de participanten een mismatch ervaren in de schoolse context (Vreedzaam) en de context op straat. Dit komt door verschillende gedragingen en opvoedingsboodschappen die worden meegegeven aan de kinderen (El Hadioui, 2011). Sommige participanten ervaren dat zij op school (dit associëren zij met Vreedzaam) meer moeten luisteren en dat ze op straat vrijer zijn om te doen wat ze zelf willen. Er wordt opgemerkt dat kinderen zich anders gedragen op school dan daarbuiten. Voor sommige jongeren is het aanpassen in gedrag eenvoudiger dan anderen (Brooke et al., 2008; El Hadioui, 2011; Sieckelinck & Kaulingfreks, 2022). In het huidige onderzoek kwam het niet heel duidelijk naar voren dat kinderen zich heel erg bewust zijn van het schakelen in hun gedrag. Dit kan wellicht komen door de jonge leeftijd van de participanten, aangezien pas in de latere adolescentie identiteitsontwikkeling een prominentere rol krijgt in de ontwikkeling van kinderen (Erikson, 1968; Marica, 1993). De acties die zij beschrijven lijken echter wel aan te geven dat zij zich er bewust van zijn dat er in andere contexten andere gedragingen nodig zijn. De meerdere versies die ze van zichzelf hebben kunnen dan botsen en dat wordt verklaard door *identity interference*, waarbij de ene identiteit niet met andere identiteit overeenkomt (El Hadioui, 2011; Settles, 2004; Van Sell et al., 1981).

Hoe ervaren leerlingen op Vreedzame scholen de toepassing van Vreedzaam naar straatcultuur en welke rol spelen meerdere identiteiten van de leerlingen daarin?

De resultaten van bovenstaande deelvragen zorgen ervoor dat er antwoord gegeven kan worden op de onderzoeksvraag. Het huidige onderzoek weergeeft dat leerlingen van een Vreedzame School het toepassen van de Vreedzame cultuur naar straatcultuur ingewikkeld kunnen vinden. Beide contexten verschillen van elkaar en in beide contexten zijn andere gedragingen nodig. Als de contexten zo verschillend van elkaar worden aanschouwd, is het niet geheel ongepast dat kinderen ervaren dat zij in beide contexten zich anders moeten gedragen. Doordat kinderen zich anders moeten gedragen kan het ook zijn dat zij van identiteit moeten schakelen. Dit is echter niet een proces waar de participanten zich heel bewust van lijken te zijn.

Limitaties

Een limitatie van het onderzoek is dat er maar één groep is onderzocht, namelijk kinderen uit groep 6/7 uit een klas in Overvecht. Kinderen groeien echter niet op in een vacuüm en dat maakt dat ook de omgeving van belang is. Het betrekken van ouders en leerkrachten of professionals zou in dit onderzoek bijgedragen kunnen hebben aan meerdere perspectieven op dit probleem. Leerkrachten zijn met meerdere kinderen in contact en kunnen daardoor wellicht vergelijkingen maken tussen groepen kinderen. Ouders kunnen observanten zijn van het gedrag van kinderen in verschillende contexten. Dit kan ook gedrag zijn waar kinderen zelf niet bewust bij stilstaan.

Daarnaast is hoe kinderen thuis worden opgevoed en welke socialisatieboodschap daar wordt meegegeven van belang bij hoe kinderen zich op straat gedragen (El Hadioui, 2011). Om wille van de tijd is er in dit onderzoek voor gekozen om de focus te leggen op één andere context buiten school om, echter zou de thuissituatie ook een belangrijke rol kunnen spelen bij identiteitsontwikkeling en de borging van Vreedzaam.

Een andere limitatie is dat de bedoeling van *photovoice* onderzoek is dat de participanten geactiveerd worden om een bijdrage te leveren aan de community en zij als *co-creators* van het onderzoek worden beschouwd. Tijdens het doen van het *photovoice* project viel het op dat kinderen getoonde voorbeelden overnamen, het tonen van voorbeelden kan kinderen helpen, maar in dit geval werkte het wellicht averechts. Het overnemen van het voorbeeld zou kunnen betekenen dat kinderen zonder voorbeeld wellicht een andere invulling gegeven zouden hebben aan de foto opdrachten.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek zou *mixed-methods* kunnen gebruiken om triangulatie na te streven. Het toevoegen van bijvoorbeeld observaties in de verschillende contexten waarin kinderen zich bewegen, zou sociale wenselijkheid kunnen beperken. Een andere suggestie voor vervolgonderzoek is om het onderzoek uit te voeren met oudere kinderen vanaf groep 7/8. Op deze leeftijd begint de *peer culture* een nog grote rol te spelen en kunnen kinderen al iets beter ontwikkeld zijn in abstract denken en zijn ze al iets verder in hun identiteitsontwikkeling (Delfos, 2010; El Hadioui, 2011; Erikson, 1968; Marica, 1993).

Aanbevelingen voor de praktijk

Het huidige onderzoek heeft implicaties voor de praktijk waarbinnen Stichting Vreedzaam werkt. Zo geeft het onderzoek inzicht in hoe kinderen het ervaren om Vreedzaam toe te passen in een andere context en hoe zij deze contexten ervaren. Dit kan een reden zijn om de interventie aan te passen.

Uit het huidige onderzoek blijkt dat de participanten de Vreedzame cultuur en straatcultuur los van elkaar zien. Dit kan ervoor zorgen dat er een mismatch ontstaat in de socialisatie boodschap van kinderen (El Hadioui, 2011). Om meer de verbinding tussen de wijk en school te maken wordt aanbevolen om de school de wijk in te brengen. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door leerkrachten mee te laten doen aan wijkactiviteiten of dat

leerkrachten na schooltijd op plekken zijn waar kinderen spelen. Als kinderen zien dat iemand van de Vreedzame context meegaat naar de straatcontext, kan dat wellicht helpend zijn om de brug te maken.

Een andere aanbeveling is om kinderen positieve ervaringen op te laten doen met betrekking tot het Vreedzaam oplossen van conflicten buiten schooltijd, aangezien het huidige onderzoek laat zien dat dit lastig kan zijn voor kinderen. Bijvoorbeeld het aanbieden van positieve rolmodellen, positieve activiteiten en een *community*. Dit zorgt ervoor dat het zelfvertrouwen van kinderen bevorderd wordt en zij wellicht minder afhankelijk worden van een volwassene in de buurt om conflicten op te lossen (Wilson et al., 2001). Sommige kinderen willen namelijk wel Vreedzaam zijn buiten school, maar zien daar de mogelijkheden niet van in.

Hierbij is echter ook naar voren gekomen dat sommige kinderen zich niet op hun plaats voelen om iets te zeggen van een onveilige omgeving of het idee hebben dat zij geweld moeten gebruiken hierin. Het is voor Stichting Vreedzaam niet mogelijk om te mengen in groepsdynamieken die op straat heersen, maar De Vreedzame Wijk kan kinderen wel helpen door te leren om hulp te vragen, ook als ze op straat zijn. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat kinderen zich gehoord en serieus genomen voelen. Participanten geven namelijk aan dat zij weleens om hulp vragen, maar daar eigenlijk weinig mee gebeurt. Belangrijk is dus om naar kinderen te luisteren. Wat zich voor een volwassene als een kleine gebeurtenis voordoet, kan voor een kind van groot belang zijn.

Met betrekking tot meerdere identiteiten wordt aanbevolen om vooral bewust te zijn van het feit dat kinderen *interference* kunnen ervaren in hun identiteit en dat het soms ingewikkeld kan zijn voor hen om te schakelen. Als er rekening gehouden kan worden met het schakelen van identiteiten, kunnen kinderen misschien ook meer het gevoel hebben zichzelf te zijn op school.

Literatuur

- Anderson, E. (1999). *Code of the street: Decency, violence, and the moral life of the inner city*. W. W. Norton.
- Beke, B., Ferwerda, H., Van der Torre, E., & Bervoets, E. (2013). *Jeugdgroepen en Geweld: Van signalering naar aanpak*. Boom Lemma.
<https://www.politieacademie.nl/kennisonderzoek/kennis/mediatheek/pdf/87407.PDF>
- F
- Bernard, T. J. (1990). Angry aggression among the truly disadvantaged. *Criminology*, 28(1), 73–96. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1745-9125.1990.tb01318.x>
- Brooke, A. T., Garcia, J., & Fleming, M. A. (2008). The effects of multiple identities on psychological well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(12), 1588-1600. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F0146167208324629>
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxford University Press.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 21 november). *Bevolking naar migratieachtergrond*. Geraadpleegd op 19 maart 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/47/bevolking-naar-migratieachtergrond#:~:text=De%20vier%20grootste%20niet%2Dwesterse,geboorte%20van%20de%20tweede%20generatie>.
- Crocetti, E. (2017). Identity formation in adolescence: The dynamic of forming and consolidating identity commitments. *Child Development Perspectives*, 11(2), 145-150. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/cdep.12226>
- Crocetti, E., Rubini, M., Luyckx, K., & Meeus, W. (2008). Identity formation in early and middle adolescents from various ethnic groups: From three dimensions to five

statuses. *Journal of youth and adolescence*, 37(8), 983-996.

<https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1007/s10964-007-9222-2>

Crocetti, E., Rubini, M., & Meeus, W. (2008). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a three-dimensional model. *Journal of adolescence*, 31(2), 207-222. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/j.adolescence.2007.09.002>

Delfos, M. F. (2010). *Luister je wel naar mij? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar*. SWP.

Devenish, B., Hooley, M. & Mellor, D. (2017). The pathways between socioeconomic status and adolescent outcomes: A systematic review. *American Journal of Community Psychology*, 59(1-2), 219-238. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1002/ajcp.12115>

De Winter, M. (2012). *Socialization and civil society: How parents, teachers and others could foster a democratic way of life*. Springer Science & Business Media.

Dill, L. J., & Ozer, E. J. (2016). "I'm Not Just Runnin'the Streets" exposure to neighborhood violence and violence management strategies among urban youth of color. *Journal of Adolescent Research*, 31(5), 536-556. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F0743558415605382>

El Hadioui, I. (2011). *Hoe de straat de school binnendringt. Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. APS

El Hadioui, I. (2010). De Straten-Generaal van Rotterdam. Naar een stadssociologisch perspectief op jeugdculturen. *Pedagogiek*, 30(1), 26-42. https://www.aup.nl/journal-downloads/pedagogiek/vol_30_nr_1_-_iliass_el_hadioui,_de_straten-generaal_van_rotterdam.pdf

Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton.

- Given, L. M., Opryshko, A., Julien, H., & Smith, J. (2011). Photovoice: A participatory method for information science. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*, 48(1), 1-3.
<https://doi.org/10.1002/meet.2011.14504801209>
- Hannerz, U. (1969). *Soulside: Inquiries in the ghetto culture and community*. Columbia University Press.
- Horjus, B., & Van Dijken, M. (2014). De ecologie van maatschappelijke betrokkenheid. *Opvoeden in betrokkenheid. Lessen uit de wetenschap*. SWP.
- Inspectie van het Onderwijs. (2022, april). *De Staat van het Onderwijs*.
<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2022/04/13/de-staat-van-het-onderwijs-2022>
- Jacobs, B. A., & Wright, R. (1999). Stick-up, street culture, and offender motivation. *Criminology*, 37(1), 149–73. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1745-9125.1999.tb00482.x>
- Kirk, D. S., & Papachristos, A. V. (2011). Cultural mechanisms and the persistence of neighborhood violence. *American Journal of Sociology*, 116(4), 1190–1233.
<https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1086/655754>
- Kubrin, C. E. (2005). Gangstas, thugs, and hustlas: Identity and the code of the street in rap music. *Social Problems*, 52(3), 360–378. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1525/sp.2005.52.3.360>
- Lauger, T. R. (2014). Violent stories: Personal narratives, street socialization, and the negotiation of street culture among street-oriented youth. *Criminal Justice*

Review, 39(2), 182-200. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F0734016814529966>

Leemrijse, C., De Bakker, D., & Schoenmakers, T. (2016). *Overvecht Gezond! Theoretische onderbouwing van de 'krachtige basiszorg' in de Utrechtse wijk Overvecht*. NIVEL. https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Rapport_Overvecht_gezond_NIVEL.pdf?

Maslowski, R., Werf, M. P. C. V. D., Oonk, G. H., Naayer, H. M., & Isac, M. M. (2012). *Burgerschapscompetenties van leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs: Eindrapport van de International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) in Nederland*. GION, Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen.

Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551–558. <https://doi.org/10.1037/h0023281>

McNeeley, S., & Wilcox, P. (2015). Street codes, routine activities, neighbourhood context and victimization. *British Journal of Criminology*, 55(5), 921-943. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1093/bjc/azu116>

Meeus, W. (2011). The study of adolescent identity formation 2000–2010: A review of longitudinal research. *Journal of research on adolescence*, 21(1), 75-94. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1111/j.1532-7795.2010.00716.x>

NOS. (2022, 13 april). *Inspectie: lezen, schrijven en rekenen in onderwijs nog steeds niet op orde*. Geraadpleegd op 6 mei 2022, van <https://nos.nl/artikel/2424986-inspectie-lezen-schrijven-en-rekenen-in-onderwijs-nog-steeds-niet-op-orde>

Pauw, L. M. J. (2013). *Onderwijs en burgerschap: wat vermag de basisschool? Onderzoek naar De Vreedzame School*. SWP

- Pauw, L. M. J. (2019). *De Vreedzame Wijk: Een praktische gids voor een samenhangend opvoedklimaat in de wijk*. SWP
- Patton, D. U., Eschmann, R. D., & Butler, D. A. (2013). Internet banging: New trends in social media, gang violence, masculinity and hip hop. *Computers in Human Behavior, 29*(5), A54-A59. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/j.chb.2012.12.035>
- Phinney, J. S. (2008). Bridging identities and disciplines: Advances and challenges in understanding multiple identities. *New directions for child and adolescent development, 2008*(120), 97-109. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1002/cd.218>
- Phinney, J. (2006). Ethnic identity exploration in emerging adulthood. In J. Arnett & J. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America* (pp. 117–134). American Psychological Association.
- Pittinsky, T. L., Shih, M., & Ambady, N. (1999). Identity adaptiveness: Affect across multiple identities. *Journal of Social Issues, 55*(3), 503-518. <https://dx.doi.org/10.1111/0022-4537.00130>
- Oliver, W. (1994). *The violent social world of black men*. Jossey Bass.
- Settles, I. H. (2004). When multiple identities interfere: The role of identity centrality. *Personality and Social Psychology Bulletin, 30*(4), 487-500. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F0146167203261885>
- Sieckelinck, S., & Kaulingfreks, F. (2022). *Speelruimte voor identiteit: Samenwerken aan veerkrachtige identiteitsvorming van jongeren*. Amsterdam University Press.

- Simon, R. W. (1995). Gender, multiple roles, role meaning, and mental health. *Journal of Health and Social Behavior*, 36(2), 182-194. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.2307/2137224>
- Steele, C. M., & Aronson, J. (1995). Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans. *Journal of personality and social psychology*, 69(5), 797. <https://psycnet-apa-org.proxy.library.uu.nl/doi/10.1037/0022-3514.69.5.797>
- Strack, R. W., Magill, C., & McDonagh, K. (2004). Engaging youth through photovoice. *Health promotion practice*, 5(1), 49-58. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F1524839903258015>
- Stichting Vreedzaam. (z.d.). *De Vreedzame Wijk*. Geraadpleegd op 28 januari 2022, van <https://www.stichtingvreedzaam.nl/de-vreedzameC-wijk>
- Sullivan, C. J. (2006). Early Adolescent Delinquency: Assessing the Role of Childhood Problems, Family Environment, and Peer Pressure. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4(4), 291–313. <https://doi.org/10.1177/1541204006292656>
- TSANG, K. K. (2020). Photovoice data analysis: Critical approach, phenomenological approach, and beyond. *Beijing International Review of Education*, 2(1), 136-152. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1163/25902539-00201009>
- Van Sell, M., Brief, A. P., & Schuler, R. S. (1981). Role conflict and role ambiguity: Integration of the literature and directions for future research. *Human Relations*, 34(1), 43-71. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F001872678103400104>
- Visser, K., Bolt, G. & Van Kempen, R. (2015a). *Buurteffecten op kinderen en jongeren, een literatuurstudie*. Universiteit Utrecht.

- Visser, K., Bolt, G. & van Kempen, R. (2015b). 'Come and live here and you'll experience it': youths talk about their deprived neighbourhood. *Journal of Youth Studies*, 18(1), 36-52. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/13676261.2014.933196>
- VO-raad. (2021, augustus). *Burgerschap in het vo*. Geraadpleegd op 18 maart 2022, van <https://www.vo-raad.nl/themas/burgerschap/onderwerpen/515>
- Wang, C. C. (1999). Photovoice: A participatory action research strategy applied to women's health. *Journal of women's health*, 8(2), 185-192. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1089/jwh.1999.8.185>
- Wilkinson, D. L. (2001). Violent events and social identity: Specifying the relationship between respect and masculinity in inner city youth violence. *Sociological Studies of Children and Youth*, 8, 231–265. <https://doi.org/10.1016/S1537-4661%2801%2980011-8>
- Wilson, W. J. (1987). *The truly disadvantaged: The inner city, the underclass, and public policy*. University of Chicago Press.
- Wilson, W. J. (1996). *When work disappears: The world of the new urban poor*. Vintage.
- Wilson, B., White, P., & Fisher, K. (2001). Multiple identities in a marginalized culture: Female youth in an "Inner-city" recreation/drop-in center. *Journal of Sport and Social Issues*, 25(3), 301-323. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177%2F0193723501253006>

Bijlage A **Uitwerking *photovoice* onderzoek**

Lesvoorbereiding onderzoek

Binnenkomer : Steen, papier, schaar, rups!

Onderwerpen van vandaag

Vandaag ga ik jullie wat meer vertellen over het onderzoek dat wij gaan doen en wat daar allemaal bij komt kijken. Natuurlijk zal ik jullie ook vertellen wat we dan gaan doen vandaag.

Ik ga eerst wat meer vertellen over het thema en de opdracht en daarna zal ik wat tips delen over hoe je het maken van verhalende foto's aanpakt.

Daarna zal ik wat vertellen over ethiek. Ethiek is eigenlijk wat je moet doen in een onderzoek om elkaar te beschermen en ervoor te zorgen dat iedereen zich goed voelt. En omdat wij foto's gaan maken is het belangrijk om het daar even over te hebben.

Opdracht/thema

Het onderzoek waar wij vandaag aan gaan beginnen gaat over Vreedzaam en daarbuiten, dus bijvoorbeeld op straat. Waar denken jullie aan als ik het heb over Vreedzaam en waar denken jullie aan als ik het heb over straatcultuur?

Ik heb dit onderwerp gekozen, omdat ik weleens heb gehoord van mensen die met kinderen werken, dat ze soms zien dat kinderen op school heel Vreedzaam zijn, ze luisteren goed naar elkaar en lossen conflicten op. Maar buiten school, op straat, kan het soms moeilijk zijn om Vreedzaam te zijn. Dit wordt door volwassenen gezegd, maar ik ben eigenlijk heel benieuwd wat jullie daar zelf over denken en wat jullie ervaringen zijn.

Ik kom nog een keer terug en dan ga ik met sommige van jullie het nog iets uitgebreider over hebben.

Ik wil vandaag dat jullie ervaringen en verhalen de aandacht krijgen. Nogmaals, niks is fout.

Jullie krijgen zo twee vragen/opdrachten mee en hier moeten jullie een foto van maken. 1 foto per opdracht, vandaar dat jullie zo ook even de tijd krijgen om goed na te denken over jullie foto's. Jullie krijgen zo een werkboekje van mij waarin je wat kunt opschrijven of tekenen.

Als je de foto's op je telefoon maakt, mail ze dan naar x.kenson@vreedzamewijk.nl. Ik zal dat zo ook nog even herhalen en het staat ook in het werkboekje.

Uitleg

Foto's kun je maken om een verhaal te vertellen. Soms kan het moeilijk zijn om te zeggen hoe je voelt, dus iets uit te leggen met woorden en soms is het dan makkelijker om een foto te maken of een tekening van hoe je voelt. Dat is eigenlijk ook een beetje wat we vandaag gaan doen. Vandaag gaan we aan de slag met het maken van foto's. Iedereen maakt er 2. Ik ga hier zo meer over uitleggen over wat de opdracht is.

Eerst wil ik jullie wat tips mee geven bij het maken van foto's. Waar moet je allemaal opletten? Heeft iemand een idee?

Tip 1 gaat over de belichting.

Wanneer je een foto maakt is het belangrijk dat je goed op belichting let. Er is ook de optie om met een polaroid camera te werken en dan is het al helemaal belangrijk dat je goed let op bijvoorbeeld het zonlicht. Of misschien is het juist heel donker en dan moet je een flits aandoen. Als het heel zonnig is dan moet je erop letten dat je altijd met je rug naar de zon toestaat als een foto maakt. Sta je met je gezicht naar de zon, dan word je foto overbelicht. Zoals ik al zei, als het donker is let er dan op dat je een flits aandoet. Nu is het overdag, dus hier zullen wij waarschijnlijk niet zoveel last van hebben.

Tip 2 gaat over de compositie.

De tweede tip gaat over compositie, eigenlijk is dat wat je in je beeld wilt hebben en hoe. We gaan niet heel veel foto's maken, dus zorg ervoor dat je goed nadenkt over wat je in beeld wilt brengen en hoe. Je kunt bijvoorbeeld ervoor kiezen om iets in het midden te fotograferen, of misschien vind je het juist leuk om iets meer naar rechts of naar links te fotograferen. Denk dus goed na over wat je in beeld wilt brengen en hoe.

Hierbij hoort ook de achtergrond en de voorgrond. De achtergrond kan voor afleiding zorgen op een foto, dus zorg ervoor dat je misschien diepte in je foto kan maken als je een iets rustigere foto wilt.

Als je op een telefoon foto's maakt is het ook handig om na te denken over of je je telefoon horizontaal of verticaal houdt. Er is geen goede of slechte manier, jullie mogen het helemaal zelf beslissen hoe je de foto maakt, zolang het maar bij de opdracht hoort.

Tip 3 gaat over scherpte.

Let tijdens het maken van je foto er goed op dat je de focus legt op datgene wat het belangrijkste is. Op je telefoon kun je dit makkelijk doen door te tikken op je scherm en je telefoon doet het eigenlijk al wel vanzelf. Met een polaroid camera is het belangrijk om niet al te dichtbij of ver weg te fotograferen, want anders is je foto niet meer scherp.

Tip 4 gaat over het verhaal.

Vandaag gaan we foto's maken over Vreedzaam en over straatcultuur. Hierbij mag jij jouw eigen verhaal vertellen, maar hoe breng je een verhaal over op beeld? Denk misschien eerst na over je eigen ervaringen en als je iets hebt gekozen kun je gaan bedenken hoe je daar een foto van kunt maken. Wat ook kan is dat je gaat denken wat er als eerste in je opkomt, het hoeft dan nog niet heel erg uitgedacht te zijn, maar dan laat je jezelf spreken.

Ethiek

Wat ook heel belangrijk is om te weten wanneer jullie foto's gaan maken is hoe je moet omgaan met ethiek. Ik had dat net natuurlijk al een beetje uitgelegd wat dat is. Ik studeer aan de universiteit en wat wij vandaag gaan doen en volgende week ga ik nog verder uitwerken en onderzoeken. Daar maak ik dan mijn scriptie over. Om jullie te beschermen en anoniem te houden zijn er wel een paar dingen die we af moeten spreken.

Ik wil niet dat jullie foto's maken van je eigen gezicht of die van iemand anders. Je mag wel handen of een arm of een been of een voet doen of een achterhoofd, maar we mogen nergens een foto van maken waardoor ik zou zeggen heei dat is X. Daarnaast wil ik ook niet dat jullie heel duidelijk een foto maken van de omgeving waar in je bent. Dus geen foto van een huis van iemand of van jezelf. Dus geen gezichten, persoonlijke dingen enzo.

Opdracht

Omdat we het verschil tussen een omgeving waar Vreedzaam wel is en waar het niet is, dus op straat ook als je zonder ouders bent, heb ik 2 opdrachten voor jullie.

1. Maak een foto van hoe jij weleens te maken hebt gekregen met straatcultuur.
2. Maak een foto van hoe jij weleens te maken hebt gekregen met de Vreedzame cultuur.

Voorbeeld van de onderzoeker

Opdracht 1

Opdracht 2

Cameratoestellen

We gaan zo naar buiten om foto's te maken. Voor degene die geen mobiel hebben, of die het leuk vinden, heb ik 2 polaroid camera's. Ze zijn van mijzelf, dus ik wil vragen of jullie daar heel voorzichtig mee om willen gaan. Bij een polaroid camera moet je heel goed nadenken voordat je de foto maakt, want je krijgt maar één kans. Nadat je de foto maakt, wordt deze namelijk gelijk geprint. Denk dus even goed na wat voor foto je wilt maken, daar krijg je zo de tijd voor.

Werkboek

Jullie krijgen een werkboekje van mij, met daarin kort nog te tips beschreven. Ook krijg je per opdracht de ruimte om wat te schrijven over waar je een foto van wilt maken en er is ook ruimte om het te tekenen als je dat wilt. Er is dus genoeg ruimte om creatief te zijn. Vergeet niet je naam op het boekje te zetten.

Werkboek

Werkboek leerlingen onderzoek Xamira Kenson 2022.pdf

Bijlage B

Interviewvragen

Onderstaande vragen zijn mogelijkheden van vragen die gesteld kunnen worden tijdens de focusgroepen.

Deelvraag 1

Vragen per foto:

- Wat zie je op de foto?
- Wat gebeurt er echt op de foto?
- Waarom heb je deze foto gemaakt?
- Waarom is deze foto belangrijk voor jou?
- Hoe zien we hier straatcultuur/Vreedzaam in terug?
- Waarom bestaat deze situatie?
- Wat is er positief/negatief aan deze situatie?
- Wat kunnen we eraan doen?

- Hoe gedraag je je als je op school met Vreedzaam bezig bent/op straat?
- Wat is het verschil in hoe je je moet gedragen in beide culturen?

Groepsanalyse foto's:

- Wat zijn duidelijke verschillen tussen de foto's die we zien?
- Wat zijn belangrijke overeenkomsten die we zien?
- Wat zijn de belangrijkste categorieën?
- Waarom horen juist deze foto's bij elkaar?
- Hoe kunnen we straatcultuur in de klas brengen?
- Moet dat wel?

Deelvraag 2

- Hoe pas je Vreedzaam toe op straat? Hoe gebruik je Vreedzaam op straat?
- Hoe pas je straatcultuur toe op school of tijdens wijkactiviteiten? Hoe gebruik je straatcultuur in een Vreedzame omgeving?

Deelvraag 3

- Wie neem je de klas in mee mee/ wie ben je als je deze klas binnenstapt en hoe neem je daarin je cultuur mee? Gedraag je je anders?
- Heb je meerdere versies van jezelf? Hoe ervaar je dat?
- Hoe ga je daar mee om? Merk je dit ook als je van school naar straat gaat?
- Heb je het gevoel dat je in één omgeving een andere kant van jezelf laat zien dan in een andere omgeving? Hoe ervaar je dat?
- Kunnen de verschillen in identiteiten botsen met elkaar of helpen ze elkaar juist?
- In hoeverre hoor je een beetje bij de culturen?